

CURIERUL CREȘTIN

ORGAN OFICIAL AL EPARHIEI DE CLUJ-GHERLA, CU UN ADAOS NEOFICIAL

Abonamentul pe un an 200 Lei. — Apare de 2 ori pe lună. — Inserțiuni se primesc după învoială

Venerați Frați și Preaiubiți Fii!

Sufletul neamului prăsnuește ecoul plinirii vremii, în care s'a rostit dreptatea lui Dumnezeu, prin rostul poporului său, la Alba Iulia. Numele scump ne îmbracă în lumina praznicului biruinții dreptății. Gândul nostru se înalță către Cel Atotputernic, a Cărui dreptate este dreptate în veac și a Cărui cuvânt este Adevărul. Această dreptate au cântat-o părinții noștri în cursul veacurilor grele, aceasta s'a plinit la Alba Iulia, pentru jertfa curată înălțată Domnului de un neam credincios, temător de Dumnezeu. Numai de Dumnezeu.

Către El să se înalțe cântarea noastră de laudă și preamărire, pentru că ne-a făcut nouă mărite, Cel Puternic și Sfânt este numele Lui. A colaborat pe cei puternici de pe scaune și a înălțat pe cei smeriți.

Domnul ne-a fost nădejdea noastră și tăria noastră. Taina biruinții noastre, redința în Dumnezeu.

În lumina profetică a credinței au privit peste veacuri părinții noștri **plinirea vremii, care a fericit sufletele noastre**, văzând cu ochii noștri desrobirea și întregirea neamului.

Vom aplica, cu smerenie, cuvintele Domnului, pentru că a Domnului dreptate s'a plinit întru noi: „**Mulți au dorit să vadă ceace vedeți voi și n'au văzut; și multe urechi au dorit să audă ceace auziți voi și n'au auzit, iară, ochii voștri sunt fericiți, că văd și urechile voastre fericite, că aud**“. Această fericire a coplesit sufletele noastre, plinind așteptarea generațiilor, cari s'au perindat în cursul veacurilor.

Ochii noștri fericiți, pentru că văd neamul întregit, între hotarele dreptății lui Dumnezeu, iar urechile noastre fericite că aud dulce graiu românesc, rostit în libertate deplină, înfrățit dela un hotar la altul, pe vatra strămoșilor noștri, ajunsă în

stăpânirea dreaptă a celor așezați de Dumnezeu Atotputernicul pe cuprinsul ei.

Douăzeci de veacuri mărturisesc pe întinsul tuturor văilor și a munților, cari poartă numele cu care strămoșii noștri i-au botezat, stăpânirea noastră neîntreruptă. Stăpânirea sufletului nostru, care ne-a și desrobit.

Trăind uniți, un suflet și o gândire, am desăvârșit, cu ajutorul lui Dumnezeu, care a primit jertfa părinților și a fraților noștri, îmbrățișarea tuturor fiilor acestui neam.

S'a întemeiat o țară prin credință vie, pe temelia nezdruncinată a credinței.

Încheieturile ei: legătura desăvârșirii: **dragostea**.

Acest suflet puternic să ne stăpânească azi, în marele praznic al Unirii, hotărâți a clădi viitorul neamului, puternic și luminat, cu acest suflet, răspunzând chemării luminate a Celui așteptat de veacuri, Regele tuturor Românilor, îmbrăcat de noi cei fericiți de a-l putea vedea și auzi, cu dragostea părinților noștri și a sufletului nostru recunoscător.

Rod îmbelșugat de lumină, să luăm

„Darul Domnului cu voi.

Dragostea mea cu voi cu toți, întru Hristos Isus, Amin“.

Cluj, aniversarea XX a Unirii 1938.

din marele praznic al Unirii, unirea sufletelor, a tuturor sufletelor, în jurul marelui Rege, care se'ntoarce binecuvântat în țară, încununat cu biruințele neamului, pe care, cu slujbă regească, l-a preamărit.

Cu minte luminată și braț înalt a întemeiat așezarea de stat pe temelie puternică a credinței, a sănătății sufletesti și trupești, deschizând drum nou de viață și biruință: Un **Neam**, o **Țară**, un **Rege**.

Pe această cale, cu un suflet și o gândire, să urmăim pe Regele tuturor românilor, pentru neam și pentru țară. Pentru biruința lor. Aceasta, pentru credința în Dumnezeu. Puterea noastră și biruința noastră.

Alba Iulia, numele tău scump împodobește preascumpul **Vlăstar Regesc**, botezat de dragostea neamului întreg, — chezașia viitorului puternic.

Alba Iulia, unirea ta, în dreptatea lui Dumnezeu, o apărăm până la ultima suflare. Neamul întreg, până la **ultima suflare**.

Rugăciune sfântă, ferbinte și stăruitoare să înălțăm astăzi către Dumnezeu Atotputernicul, pentru **Țară** și pentru **Rege**.

Episcop Iuliu Hossu

Venerați Frați,

Pentru a ne străpune în măreția cearurilor istorice din 1918 și a le retrăi cu rîd sufletesc pentru zilele de azi, istorice și ele în plin înțeles al cuvîntului, am aflat de bine să las să se retipărească aici „Cuvîntul de mulțumită și îndrumare pentru ziua de azi”, îndreptat Veneraților Frați și Preaiubiților Fii din eparhia întregă, în ziua Sf. marelui Mucenic Dimitrie 1918, adică în 8 Noemvrie al aceluia an istoric, cu trei săptămîni înainte de Adunarea Națională dela Alba-Iulia.

În plină revoluție, revărsându-se către casele lor luptătorii de pe toate fronturile, grija noastră a fost de a îndruma prin Frații preoți, curentul sufletesc spre pregătirea Unirii, cerând ca în ceasul revederii să ne stăpânească un singur gând și preocupare: **INVIEREA.**

Am făcut acest apel cu sufletul fericit, în primul an al păstoririi mele, văzând răspunsul cald al întregii preoții la chemarea noastră de a sări întru ajutorarea văduvelor și a orfanilor.

I-am văzut pe toți alături de păstorul lor și am fost foarte fericit a mă întemeia pe ei, în zilele istorice ale plinirii idealului național. Am mulțumit cald, cu suflet fericit. Și Vă mulțumesc și azi pentru ascultarea Voastră de atunci în dragoste și pentru ascultarea Voastră de totdeauna. Voi ați lucrat puternic la înfăptuirea idealului național și ați afirmat cu tărie, în plină revoluție, cu mult înainte de Adunarea, pe veci slăvită, dela Alba-Iulia, că *Sfata Națiunii Române, este singurul reprezentant legal al neamului nostru.* Aceasta la începutul lui Noemvrie 1918. Țin să spun cuvînt de laudă și mulțumire pentru tot ceea ce ați făcut pentru neam, stînd cu adevărat cu toții, pînă la unul, la culmea chemării Voastre. Cei mai tineri dintre Frați vor avea prilej de sufletească înălțare în atitudinea vrednică în ceasul hotărâtor.

Ați muncit pentru realizarea idealului național și ați continuat a munci statornic și puternic pentru întărirea lui. Ați muncit pentru împărăția lui Dumnezeu în sufletele credincioșilor și prin aceasta ați închinat cu toții truda sfîntă în slujba credincioasă pentru neam.

De atunci din darul Domnului mi s'a plinit „dorul neastîmpărat” de-a Vă vedea și V'am văzut și V'am îmbrățișat

pe toți, preoți și credincioși, la voi acasă, în mai bine de 1200 vizitații, și ne-am întărit împreună în munca sfîntă închinată împărăției lui Dumnezeu și împărăției scumpe sufletului nostru Țării și neamului. Ați muncit cu zor, în lumina idealului național împlinit. V'ați străduit să păstrați sufletul credincios al poporului, pentru ca să crească mare cum dreptatea lui Dumnezeu a crescut mare România.

Așa cum, cu multă mîngăere, verificăm puterea credinței sufletului bunilor credincioși, cari în cursul alor douăzeci de ani de viață petrecută în libertate deplină, au închinat, cu dragă inimă, pentru zidiri de biserici noi, pentru înnoirea celor vechi și pentru așezăminte sfintelor biserici, dealungul și dealatul eparhiei, mai bine de 170 milioane lei, (una sută șaptezeci milioane lei), pentru casele Domnului, pentru curțile casei Lui. Icoană luminoasă a credinții vii.

Am lăudat, fericit, jertfa [dragostei Voastre creștinești și frățești dela 1918. Preamăresc minunata jertfă a sufletului credincios în 1938, care în acest chip, peste toată lauda, a slujit pe Dumnezeu și neamul din care suntem fericiți a face parte. Această realizare a sufletului viu, cheazăște biruința zilei de mâine.

Azi se aruncă în cumpănă sufletele neamurilor. Binecuvîntat în veci numele Domnului care s'a preamărit în acest neam credincios. Sufletul lui va cumpăni greu în cumpăna vieții. Biruința este a lui.

Azi în locul Marelui Sfat Național avem pe *Regele Mare*, de luminat sfat. *Să-I urmăm regeștile îndrumări*

Să urmăm cărarea împărătească a vieții, întemeiați în credință, plinind poruncile Domnului și să cântăm cântarea de biruință: „Cu noi este Dumnezeu înțelegeți neamuri și Vă plecați căci cu noi este Dumnezeu”.

Dragostea mea cu voi cu toți.

Cluj, aniversarea XX-a a Unirii 1938.

Episcop IULIU

No. 9138—1938

Aici urmează circulara Nr. 4344 din 1918.

Nr. 9138—1918.

Circular către clerul din întreaga dieceză.

Venerați Frați și Preaiubiți Fii!

„Dar vouă și pace dela Dumnezeu Tatăl nostru și dela Domnui Isus Hristos.

Muțumesc Domnului meu piururen pentru voi pentru darul lui Dumnezeu care s'a dat vouă în Hristos Isus.“ 1. Cor. 3. 4.

Cuvânt de
mulțumită și
îndrumare
pentru ziua
de azi.

Aceste cuvinte ale Apostolului neamurilor cuprind toată mângăierea și bucuria, dragostea și recunoștința sufletului Nostru față de voi Venerați Frați și Preaiubiți Fii, atunci când venim a Vă împărtăși, că glasul Nostru rugător, îndreptat către voi în 10 August al acestui an pentru a sări într'ajutor văduvelor preotese și orfanilor acelora, n'a răsunat în pustiu. Azi când inima ne îndeamnă a Vă trimite cuvântul Nostru de mulțumită pentru jertfa adusă și pentru dragostea cu care a-ți alergat a împlini cuvântul Nostru, deși colecta pornită încă nu este încheiată, suma adunată face mai bine de una sută trei mii coroane. Veți înțelege așadar bucuria și mângăierea sufletului Nostru, când vedem bogăția dragostei Voastre, încât cuvinte nu avem pentru a Vă mulțumi. Astfel așadar tălmăcească-Vă aceste sire fo-

tași de dragostea Voastră. Dragostea numai cu dragoste se răsplătește. Căci ceace voi a-ți făcut, Venerați Frați și Preaiubiți Fii, unuia din cei mai mici, cu adevărat zic vouă, mie mi-ați făcut. Cuprins-am acum mai desăvârșit decât orișicând focul acestor dumnezești cuvinte, având nespūsă bucurie zi de zi când din toate părțile acestei dieceze de Dumnezeu binecuvântate sosea dovada dragostei Voastre creștinești, faptele însuflețite de dragostea lui Hristos. Mângăiat-au ochii Noștri numele binecuvântat al fiecărui pătaș la această colectă și cuprins-am pe toți în smeritele rugăciuni, prin cari cerșit-am răsplată dela Acela care este atotputernic și izvorul tuturor bunătăților.

Iată dară că din îndurarea Lui, Clerul și Poporul dreptcredincios al diecezei de Dumnezeu păzite a Cluj-

I. P. S. Sa Episcopul Dr. Iullu Hossu citind mulțimilor „Actul Unirii“.

cul dragostei și al recunoștinței Noastre în numele celor ce se vor împăr-

Gherlei, azi împarte rodul dragostei comune, mai bine de 100.000 cor.

Fiecare văduvă prelângă recunoștință va primi 350 cor, iar fiecare orfan 200 cor. Nu-i suma atât de mare pe cât este dragostea cu care o dăm.

La încheierea colectei nu vom lipsi a publica numai decât sumele colectate după parohii și dela singuraticii dăruitori generoși dimpreună cu conșpectul ajutoarelor împărțite, dând astfel o socoată publică despre suma intrată și distribuirea ei.

Simțescă deci sufletele Voastre, Venerați Frați și Preaiubiți Fii, vibrarea inimei Noastre recunoscătoare și toată dragostea sufletului Nostru atunci când zice: „*Mulțumesc Domnului meu pururea pentru voi, pentru darul lui Dumnezeu care s'a dat vouă în Hristos. Amin*“.

vintele de admirație rostite despre primii creștini: *vedeți cum se iubesc creștinii unii pe alții*.

Când cumpănim toate acestea se naște în sufletul Nostru convingerea tare, că rodul moral întrece cu mult, chiar și succesul strălucit material ce l-am ajuns. Căci întăritu-s'a împrumutat unul fiecare dintre noi prin palpitările alor sute de mii, cari s'au resimțit în această acțiune caritativă. Am devenit conștii de puterea care residă în această mândră eparhie și de ceiace putem face prin noi înșine. S'a evidențiat vitalitatea noastră și de acum în fiecare din noi trebuie să trăiească puterea tuturor.

Această convingere, care s'a în-

V. Goldiș, I. P. S. Miron Cristea I. P. S. Dr. Iuliu Hossu, Dr. Alexandru Vaida Voevod și Dr. C. Brediceanu secretar.

Delegația care a dus „Actul Unirii“ la București.

Dară mângăierea sufletului Nostru crește peste măsură, când privim în acest răsunset al glasului Nostru slab, dovada cea mai strălucită, că noi cu toții, păstori și popor dreptcredincios una suntem, un trup și un suflet. Un trup, un organism întreg, sănătos, însuflețit de darul de viață dătător, care este dragostea cu adevărat creștinească. Este bine așa Venerați Frați și Preaiubiți Fii și sufletul Nostru este cuprins de mare mângăere, când privim această pildă a legăturii și dragostei strinse între frați, la vederea căreia cu dreptul s'ar putea repeți cu-

farit acum în sufletele noastre, mai ales astăzi, este deosebit de prețioasă. Infricoșatul război, care a adus asupra noastră marea suferințelor s'a terminat. Dumnezeu mililor fie proslăvit în veci. Sutele de mii a șcumpilor noștri se re'ntorc la vetrele lor. Sufletele noastre cu dor neastâmpărat îi așteaptă și după nesfârșite suferințe îi cuprindem iarăși în brațele noastre. În ceasul revederii numai un gând trebuie să ne stapânească, acela al Învierii. Căci înviere este aceasta, Venerați Frați și Preaiubiți Fii, când din groaznicul război vedem eșind învin-

gătoare în toată splendoarea sa *idea libertății tuturor popoarelor, fie acelea mari sau mici*. Deopotrivă ele sunt stăpâne de soarta lor, pe care singure și-o pot croi. Și iată pentruce gândul nostru se înalță la Acela Care singur poartă destinele neamurilor și Care singur este în stare să le judece. Căci jertfa de sânge a sutelor, de mii, adusă de acest popor, n'a fost zădarnică și prin suferința nemărginită vom trece la *viață*.

Dară *învierea* are să fie *curată, neprihănită, strălucită*. Pentru aceia acest popor creștin, care până azi a purtat suferințele veacurilor răzimat și proptit de ușchiorul bisericeii, carea i-a fost singură nădejde și tărie, cu credința creștinească în suflet se va păzi neîntinat de fapte samovolnice, cari ar primejdi viața sau averea deaproapelui, ba singur va păzi liniștea și ordinea, fără de care libertate nu este. Și astfel — *în haină de sărbătoare a sufletului său în curățenia nepătată creștinească, va aștepta ziua învierii*. Cu demnitatea ce o pretinde momentul când acest neam își croește soarta pe veacuri, *este a-se aștepta ceasul când marele Conziliu sau Stat al Națiunii Române, singurul reprezentant legal al neamului nostru, va afla de bine a-l chema, pentru a-și spune cuvântul hotărâtor*. Până atunci, însă sfânta datorință a fiecăruia este, să păzească liniștea pacea și bunăînțelegerea, ca *nimica să nu conturbe procesul cristalizării Idealului nostru național*. — Fiecare în a cărui grijă este pusă bunăstarea și fericirea acestui popor și pe a cărui umeri apasă răspunderea despre soarta lui, trebuie să stea la locul său, care i-a fost destinat, *conștiu până în adâncul sufletului său de această grea răspundere*. În loc de frunte Voi Venerați și Preaiubiți Frați. Apostoli ai bisericeii lui Hristos, de a cărei uscior până azi s'a proptit acest popor bun și credincios. Sufletul lui însă este atins de marele curent psihologic, carele frământă o lume întreagă. Plămadă nouă se așează în acel suflet, care între alte împrejurări în zeci de ani n'ar fi putut fi pregătit pentru primi-

rea ei. Și aici este primejdia. Și iată pentruce zic, porunca imperioasă a vremii este ca fiecare bărbat să stea neclintit la locul slujbei sale.

În această frământare, deopotrivă trupească și sufletească, voi sunteți chemați în primul rând a-i sări într'ajutor, ca nu cumva în lupta grea, să se abată sufletul dela aceea, care i-a fost singura mântuitoare în decursul veacurilor și-i este singură nădejde pentru viitor.

Slujba este grea și de nemăsurată însemnătate, pe cât sunt de scumpe sufletele nouă încredințate. Este de lipsă deci pentru a o împlini cu vrednicie și cu rod să fim cu toții la culmea chemării noastre, ceiace atât de adesea auzim repetându-se, fără poate a băga chiar de seamă la înțelesul acestor cuvinte. Eu ași zice: să înțelegem limpede chemarea vremii și să împlinim din respuseri porunca ei. Atunci suntem la culmea chemării noastre și vom plini toate ce slujba noastră categoric ne impune. Cu slujba dragostei suntem îmbrăcați, cu „preoția acestei porunci, cea mai mare și cea dintâi poruncă. Cine cuprinde acest lucru și într'aceasta se află pe sine, ființa sa și chemarea sa, și amăsurat acestei cunoștințe va și lucra, — acela misiunea dumnezeiască astăzi și-a împlinit-o. Căci cine iubeste, legea o-a împlinit-o. Ceeace azi ne stăpânește și ne pătrunde întreagă ființa noastră, este încă suferința tuturor întru toate. Și dacă din această mare de lacrimi n'am încerca a șterge, din toate puterile noastre și din sarcina grea ce apasă, poate cu mult mai greu decât ar fi în stare să supoarte umerii slabi ai deaproapelui nostru, n'am încerca să ușurăm și n'am încerca din răspuseri să alinăm durerea care arde sufletul celor ce ne încunioară, oare n'ar fi hulă, a lua în deșert cuvântul dragostei, care cuprinde în sine toată legea și prorociei. Toată învățătura și toată evanghelia Mântuitorului Isus?

Acum când împrejurările de față nu ne permit ca să alergăm cutrierând scumpa noastră eparhie dela o margine până la alta, dela Murăș până la Tisa, după

cum viu trăește în sufletul Nostru dorul nestâmpărat de a Vă vedea pe voi și a cunoaște de aproape preaiubitul popor grijei noastre încredințat și a sta cu brațele deschise și a primi cu tot focul dragostei Noastre pe acei scumpi frați, cari acum se reîntorc dela locul suferințelor fără nume și pe cari noi singuri i-am văzut plecând cu miile fără număr acolo, de unde pentru mulți nu mai este reîntoarcere și singuri am fost martori ai suferințelor lor când erau legați de patul durerii prin sutele de spitale pe pământ străin — Vă rog, pe Voi, Venerați Frați, ca în locul Nostru să deschideți brațele

Pentru aceia voi îndrumători firești ai poporului Ve-ți conlucra din răsuputeri pentru susținerea liniștei și a bune înțelegeri și Ve-ți da tot sprijinul Vostru *Statului Național* și Vă ve-ți împărtași, cu tot sufletul vostru în munca sa curată.

Sunt deplin convins, că aceste cuvinte ale noastre vor afla răsunset în inimile Voastre și nu veți întârzia a face tot ce Vă este în putință în această direcție, asigurând înainte de toate ordinea publică. Dovada strălucită din trecut ne este cheazășie pentru izbânda nizuințelor Noastre curate. Și mai pe sus de toate cu Apostolul neamurilor

I. P. S. S. Episcopul Hossu, atunci episcop al Gherlei și I. P. S. Sa patriarhul Miron, atunci episcop al Caransebeșului, pleacă în trăsură din sala unirii la mulțime, pentru a citi actul Unirii.

dragostei Voastre părintești și să-i cuprindeți cu tot focul inimei Voastre pe acești eroi ai suferinței. Simțescă ei dragostea sufletelor noastre și povețele Voastre înțelepte și părintești să-i călăuzească pe cărarea vieții libere care îi așteaptă.

Marele Sfat Național a luat în mână organizarea poporului iubit, pentru ca păstrând ordinea și liniștea, cinstea și bună rânduiala, neprihănit să-și poată croi soarta și să-și vadă întrupat visul care a ieșit biruitor din marea suferințelor.

„Vă rog Fraților să nu fie între voi împărechieri, ci să fiți întemeiați într'un gând și într'o înțelegere“.

Astfel pășind pe calea dreaptă conduși pururea de lumina vecinicului adevăr, vom ajunge la viață și din dureri vom învia.

Așadară: „*Priveghiați, stați în credință, îmbărbătați-Vă, întâriți-Vă. Darul Domnului Nostru Isus Hristos cu voi. Dragostea mea cu voi cu toți întru Hristos Isus. Amin.*”¹⁾

Gherla, în ziua sf. marleui Mucenic Dimitrie 1918.

¹⁾ I. Cor. XV, 13, 23,24.

Considerații la 1 Decembrie

Nici un adevăr nu a triumfat ușor în aplicarea lui la viața omenească. Evoluția culturii, năzuința și lupta omului pentru a ajunge la un grad mai înalt de umanitate, de desmaterializare, este însemnată în istorie cu multe râuri de sânge, cu multe morminte. Dacă nu ar fi în esența firii omenești porunca de-a căuta adevărul și de a-l pune în folosul vieții omenești înfrângerile suferite în căutarea lui ar fi deziluzionat demult pe om, și l-ar fi făcut neapt pentru cultură.

Inteligența omenească, la care caută și descoperă adevărul, nu ar ridica nici o împotrivire ca el să fi propovăduit și aplicat la viață. Minte ne îndeamnă la un astfel de drum. Ea vede lucrurile senine, așa cum sunt în realitatea adevărului. Dar viața noastră afectivă, sentimentele și patimile cu întregul lor complex de cauze motrice, face să se întunece vederea clară a intelectului, și ne opresc în drumul firesc totuși, de-a aplica adevărul vieții.

De-aici greutatea luptei pentru biruința adevărului. E lupta cu noi înșine, cu firea noastră, cu instinctele, cu tradițiile. Și știm că lupta cea mai grea e aceea pe care o porți cu tine însuși.

Principiul naționalităților, cu dreptul fiecărui popor la viață proprie, e dintre cele mai recente ajunse la biruință. Noi toți ne-am născut și trăim într'o epocă în care era ajuns la stăpânire principiul libertății de conștiință. Dar câte veacuri au trebuit să treacă, și câte războaie au trebuit purtate pentru a se ajunge la triumful acestui adevăr.

Asemenea, e și istoria și evoluția

principiului național.

De două veacuri și mai bine s'a dat lupta pentru triumful lui, până s'a pus în practică în forma lui de autodeterminare și de regim al minorităților etnice, prin legislație internațională.

Și încă ce departe suntem, de biruința lui întreagă, în atâtea părți ale lumii.

* * *

La 1 Decembrie 1918 Români de la Apusul Carpaților au pus în practică acest principiu ajuns a fi recunoscut de părțile beligerante cari aveau să dicteze pacea. Am însemnat cea mai mare zi în istoria neamului românesc prin hotărârea și realizarea unirii. Asupra ei luminau de dincolo de moarte veacuri de cumplite suferințe, pricinuite de regimuri cari n'au ajuns să recunoască dreptul la viață a fiecărui popor.

Deși tradiția ungurească punea încă în gura întâiului rege creștin al Ungariei sentința: „*Regnum unius lingue fragile*“, ungurii până și în preajma războiului mondial erau îmbătați de himera Statului unitar național maghiar, călcând în picioare principiul naționalităților.

Hotărârea noastră de la 1 Decembrie 1918 era un răspuns istoric, îngăduit de noule vremi, himerii lor, împotriva căreia noi am luptat de veacuri.

Ei în lupta naționalităților din vechea Ungarie, evoluția biruinții dreptului a fost aceeași, ca la câștigarea ori căror mari principii călăuzitoare rezistență tot mai încăpăținată din partea vieții intelectuale ungurești, a tradiției, a beneficiarului, și atac tot mai înverșunat din partea acelor cari...

zuiiau în mod firesc la vieața lor proprie.

Cu cât regimul unguresc, ca și al monarhiei austro-ungare în general, lega cu mai multe cercuri legislative și administrative „unitatea“ regatului, sau pe aceea a monarhiei, cu atât aceea unitate era mai gata de a plesni, de a se sparge.

Motivele reale ale războiului mondial a putut fi și altele de cât acela de-a birui principiul naționalităților. Dar acesta, la sfârșitul războiului s'a impus cu mai mare putere. Dovadă că mereu peste vrerea omenească există o cârmă superioară, care își lasă țelurile împlinite și fără voia omului, atunci când e vorba de triumful adevărului care poate aduce o mai bună împărăție a dreptății pe pământ.

Principiul dispunerii popoarelor la soarta lor, concretizat la conferința de pace în „frontierele etnice“ ale țărilor ne-a dat nouă mai mult câștig decât ori cărui alt popor din Europa, pentru că în realitate nedreptatea ce ni s'a făcut nouă era mai mare.

Cine, altfel, dintre marile și micile puteri s'ar fi învoit vre'odată să ne dea atâta pământ, dacă el nu era românesc, dacă nu era strămoșesc, dacă n'ar fi fost îngenunchiat de alții de atâtea veacuri?

Un principiu de drept, ca ori ce valoare de esență spirituală, și deci, de origină divină, — are acest merit și putere mare că ajuns la biruință trebuie aplicat și față de cei slabi, nu numai față de cei puternici.

Noi nu am fost miluiții războiului mondial, ci cei mai mari nedreptați ai veacurilor.

România mare s'a încheat în temelul unui drept recunoscut și a unei realități etnice dăruitoare dela tata Traian, chiar dacă vecinii noștri de peste Tisa nu vor să recunoască nici azi acest adevăr.

Neamul românesc a intrat în epoca istorică deschisă prin marele cataclism universal, îndrumat în razele strălucitoare ale dreptății realizate.

Și după cum râurile nu se mai în-

torc la izvoarele lor, tot astfel nici adevărurile cari poartă evoluția vieții omenești, nu mai pot fi întoarse spre negație, spre nerecunoaștere.

Așa e legea lumii, mai tare decât voința omului.

* * *

Biserica română unită și în lumina zilei de 1 Dec. 1918, și a celor două decenii scurse de atunci, ne apare real aneolată de meritele ei. De credința, de munca, de lupta, de străduințele ei și ale fiilor ei pentru realizarea unirii și pentru consolidarea ei.

Mică la număr dar mare în putere prin sufletul conducătorilor ei vreme de două sute treizeci și opt de ani, această biserică a contribuit în cea mai mare măsură la trezirea și făurirea conștiinței naționale, din care a pornit lupta pentru principiul național, pentru cunoașterea și biruința lui.

Vreme de două veacuri ea a lăsat mari torțe aprinse, nu numai pe pământul Daciei superioare, ci pe tot cuprinsul românismului, cari n'au încetat să ardă și să lumineze conștiința națională, arătându-i drumul viitorului.

Credință și luptă idealistă până la moarte, cu uitarea propriilor dureri, ea a propovăduit neobosită. Eroi și martiri din două veacuri, creați de credința și etica acestei biserici, și-au ridicat capetele din umbră să vadă marea zi de 1 Decembrie.

Iar de două decenii aceasta Biserică n'are un ideal mai arzător decât acela de a crește și aduce bunii creștini și buni români. Temelul cel mai solid fiind astfel de înși pentru consolidarea unirii și asigurarea viitorului Patriei.

La două decenii dela unire Biserica noastră e cu plugul în brează, ca și înainte cu două veacuri, pentru rodirea spiritualității și a virtuții românești. Și va fi în întreg viitorul la luptă, de glorie și suferințe, ce asteaptă pe orice popor dornic de cultură, de prosperare, de libertate.

I. Agârbiceanu.

Ziua cea mare...

Așa a rânduit Providența, ca întregirea neamului românesc să se facă tocmai la șaptezeci de ani după măreața adunare națională de pe *Câmpia Libertății*. Dacă prin cine știe ce minune *Simeon Bărnuțiu*, *Avram Iancu* și ceilalți ar fi ajuns această zi pururi neuitată, cu ochii scăldați în cele mai duioase lacrimi ei s'ar fi văzut nevoiți să exclame:

— *În cetatea Marelui Voevod de pe vremuri se continuă numai, ceea-ce am început noi pe malul cel drept al Târnavei Mari...*

Intr'adevăr, adunarea dela 1 Decembrie 1918 a fost partea a doua a adunării dela 3/15 Mai 1848. A fost complectarea, desăvârșirea aceleia, o împlinire a cuvintelor marelui proces al semnelor vremii. *Unire în cugete și în simțiri, proclamată la Blaj, nu putea să ducă decât la dulcea îmbrățișare frățească dela Alba-Iulia*. Cutremurarea dela 1848 a Carpaților a scuturat lanțurile, iar sfânta cutremurare dela 1918, a șters chiar și urmele rănilor, ce aceste lanțuri le-au produs pe *corpul națiunii române...*

Istoria nepărtinitoare va fixa toate momentele marelui eveniment dela 1 Decembrie 1918. Strănepoții noștri vor ști, că în zilele celei mai mari prăbușiri, Românii din Ardeal, deveniți un trup și un suflet, au ridicat cea mai măreață clădire. Înainte de toate și mai presus de toate: *România Mare a răsărit din bătăile inimilor românești*. Aceste bătăi au fost uniforme și făcătoare de minuni. Ca să putem da măcar o palidă icoană a farmecului zilei de 1 Decembrie 1918, condeiele noastre ar trebui să aibă putere supraomenească. Nici atunci, poate, n'am

izbuti să descriem ceea-ce este în-descriptibil...

Nu e mirare. Organizarea adunării dela Alba-Iulia, s'a făcut respectându-se vechile tradiții românești. Nu s'au uitat cuvintele nemuritoare ale poetului deșteptării noastre, *ale profetului semnelor vremii*:

— **Preoți cu crucea 'n frunte,
căci oastea e creștină...**

Preoțimea română de dincoace de Carpați a fost și de astă dată la culmea chemării. Aceia, cari de dragul poporului lor au suferit înfricoșatele chinuri ale temnițelor ungurești, ori durerile surghiunului, sau pus iarăși în frunte, ca antecesorii lor din 1848, ca să propovăduiască sfârșitul patimilor și strălucita înviere. Arhieriei români au dovedit, că sunt vrednici urmași ai celor doi episcopi, cari cu 70 ani mai înainte conduseră adunarea dela Blaj. Circularele, prin care ei vesteau poporului ziua măreață a *învierii* în fond nu se deosebeau de duioasele circulare, ce în anul 1848 s'au adresat dela *Blaj* și dela *Sibiu*.

De-aceea, la cea de-a două-zecea comemorare a zilei de 1 Decembrie, reproducem circulara I. P. S. Sale Episcopului nostru *Iuliu Hossu*. Retipărim cuvintele isvorâte din inima unui tânăr, dar prea bun părinte, cuvinte, cari în acele vremi neuitate au luat proporțiile glasului de arhanghel.

Facem acest lucru coplesii de sentimentul celei mai curate mândrii. Eparhia Gherlei, condusă de un episcop distins, a fost într'adevăr la înălțimea acelor clipe neuitate...

Ne aducem aminte de rolul frumos, ce l-a avut marele nostru arhipăstor

în ziua de 1 Decembrie 1918. Vestitorul evangheliei lui Isus Hristos, cu aceeaș caldă însuflețire a rostit și *evanghelia națională*. Impreună cu ceilalți arhierei ai bisericei române-unite a făcut dovada naționalismului curat românesc al acestei biserici... Ca membru al delegației încredințate cu prezentarea în fața Regelui Ferdinand I. a hotărârilor adunării dela Alba-Iulia, ne-a făcut cinste și în capitala României Mari...

Noi, Românii uniți, putem afirma în ori-ce clipă, că în cartea istoriei neamului am scris multe pagini cu lacrimile și cu sângele nostru. Biserica noastră națională nici-odată nu s'a abatut dela calea naționalismului însângerat. Și n'o să se abată nici-odată, ori-ce valuri și ori ce vânturi ar amenința-o, pentru-că:

Ce e val, ca valul trece...

Spre mândria noastră a celor din eparhia Clujului și Gherlei, paginile, ce biserica română-unită le-a scris în istoria neamului românesc, vor fi împodobite și cu numele iubitului nostru arhipăstor...

Septimiu Popa

Ornate bisericеști.

Se aduce la cunoștința tuturor celor interesați, că la „**Librăria Diecezană**” — actualminte sub reorganizare conform cerințelor timpului — se află depozit permanent și foarte bine asortat din totfelul de ornate bisericеști, pe lângă prețurile cele mai moderne.

Ornatele sunt confecționate după toate prescriesele ritului nostru răsăritean, de către IOAN MITITEAN croitor, în Bistrița. Se confecționează ornate după măsură și din mostrele pe cari le alege clientul.

Aviz.

Se aduce la cunoștința veneraților Frați, că prin cumpărarea tipografiei „*Todoran*” din Gherla, Eparhia noastră a ajuns stăpână pe o tipografie, provăzută cu un bogat depozit de litere din toate caracterele și cu cele mai moderne mașinării, fiind astfel noua

„TIPOGRAFIE DIECEZANĂ”

în plăcută situație, de a putea executa urgent și cu promptitudine orice lucrare de artă grafică: imprimare de cărți, reviste, tipărituri, afișe, anunțuri de logodnă și cununie, bilete de vizită, necroloage etc.

Tipografia mai dispune și de o „*Compactorie*” provăzută și ea cu toate mașinăriile necesare, executând dela cele mai simple, până la cele mai luxoase lucrări de compactorie, pe lângă cele mai convenabile prețuri.

Venerații Frați, sunt rugați stăruitor, a sprijini aceste instituții diecezene prin prețioasele lor comande, cari sunt a se adresa la „**Librăria Diecezană**” din Str. Dima 1 — carea încă este sub reorganizare pe baze moderne — ori în localul Tipografiei, Reg. Maria 10, precum și prin recomandarea lor, în cercul credincioșilor și cunoscuților.

O cerem aceasta cu atât mai vârtos, că considerăm de o datorie a conștiinței, sprijinirea instituțiilor proprii.

Direcțiunea.

A apărut

în editura tipografiei diecezane

CALENDARUL AGRU-LUI

pe anul 1939

care, așa cum în anii trecuți, va duce și'n anul acesta recordul de efinătate, execuție artistică și bogăție de ales material, între toate calendarele.

Calendarul AGRU-lui

executat pe 10 coale hârtie satinață (160 pagini) se vinde numai pentru prețul de **Lei 10**, adică cu prețul de cost, expres, pentru ca se poată ajunge cu ușurință în toate casele creștinești. Revânșătorii vor primi tot la 10 exemplare unul gratuit.

Venerații Frați preoți, sunt rugați cu multă înzistință și dragoste, să anunțe din bune vreme pe bunii noștri credincioși despre apariția calendarului, în care, vor găsi toate lucrurile de care au lipsă în decursul unui an, să adune subscrierile și să ne avizeze până la 25 l. c., pentru-ca la 1 Decemvrie să putem începe expediția.

Comenzile se pot eventual trimite și prin domnii protopopi, cu ocazia venirii după salariu, la 1 Decemvrie.

Este o datorie de conștiință a tuturor Agriștilor, să răspândească în pături cât mai largi acest calendar.

DIRECȚIUNEA LIBRĂRIEI ȘI TIPOGRAFIEI
DIECEZANE